

ارزیابی هیدروژئوشیمیایی، کیفیت آب زیرزمینی و غلظت آرسنیک دشت

سیرجان با استفاده از نرم افزار های GIS و AqQa

فهیمة ابراهیمی مقدم*^۱ و احمد عباس نژاد^۲

۱- کارشناسی ارشد، زمین شناسی زیست محیطی، دانشگاه شهید باهنر کرمان. f.ebrahime68@gmail.com

۲- دانشیار گروه زمین شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان. abbasnejad35@yahoo.com

چکیده

بررسی کیفیت آب گامی مهم در جهت استفاده بهینه و مناسب از منابع آب برای شرب و همچنین انتخاب الگوی کشت مناسب و سازگار با کیفیت آب است. از این رو ضرورت مطالعه ویژگی‌های کیفی آب در برنامه‌های مدیریتی منابع آب به شدت مورد توجه قرار گرفته است. در این مطالعه، به منظور بررسی کیفیت آب دشت سیرجان، داده‌های کیفیت آب، که در سالهای ۸۱ تا ۹۴ جمع آوری شده بودند، توسط نرم افزارهای AqQa و SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و سپس به کمک نمودارهای شولر، ویلکاکس و استیف مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفتند. در مرحله بعد داده‌های سال ۹۴ در سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) با استفاده از روش درون یابی (IDW) جهت تهیه نقشه‌های پهنه‌بندی کیفیت آب استفاده گردید. نتایج تجزیه و تحلیل کیفی آب نشان دادند نمودار پایپ‌آبهای زیرزمینی منطقه مورد مطالعه دارای رخساره غالب Na-Cl بوده و در گروه آبهای شور قرار می‌گیرد، براساس نمودار ویلکاکس آب کشاورزی بطور غالب در گروه آب شور و خیلی شور (C3, C4)، با توجه به نمودار شولر آب شرب در کیفیت متوسط تا کاملاً نامطبوع و براساس نمودار استیف آب های زیرزمینی در تیپ کلرید سدیم و آب کلروره قرار دارند. غلظت آرسنیک در بسیاری از مناطق این دشت بالای حد استاندارد است. داده های مطالعه حاضر نشان می‌دهد یکی از مشکلات منابع آبی در دشت سیرجان مقدار بالای نمک و مواد محلول بوده، که نشان دهنده تاثیر بسزای سازندهای زمین‌شناسی (تبخیری) بر منابع آب زیرزمینی و کاهش کیفیت منابع آب است.

واژگان کلیدی: کیفیت آب زیرزمینی، آرسنیک، GIS، AqQa، spss

مقدمه

استفاده از این منابع را نیز بهینه کرد (نخعی، ۱۳۹۱). در دهه‌های اخیر آلودگی فلزات سنگین در محیط‌های آبی به یک مشکل جهانی هم در کشورهای در حال توسعه یافته تبدیل شده است (Mehrotra and Mehrotra, 2000). به طور کلی فلزات سنگین دارای دو منشأ اصلی می‌باشند، منشأ طبیعی که در اثر هوازدگی سنگ بستر وارد محیط زیست می‌شوند و منشأ انسانی، که در اثر فعالیت های صنعتی، معدنکاری، عبور و مرور وسایل نقلیه، کشاورزی و دیگر فعالیت‌های انسانی وارد طبیعت می‌شوند (Kribek, et.al, 2010). به کارگیری سامانه‌ی

همزمان با پیشرفت تمدن‌ها، استفاده از آب شکل تازه‌ای به خود گرفت، به طوری که در بسیاری از زمینه‌ها از کشاورزی تا صنعت، از آب استفاده شده و امروزه دسترسی به آب کافی و با کیفیت مناسب در زمان و مکان مناسب اهمیت زیادی داشته و هر گونه کمبود آب را مانعی در جهت توسعه‌ی پایدار می‌دانند. رشد سریع، جمعیت و متناسب با آن نیاز فزاینده به منابع آبی، موجب بهره‌برداری بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی، و در نتیجه بر هم خوردن تعادل طبیعی آن شده است. با اعمال روش‌های مدیریتی مناسب در استفاده از منابع آب موجود می‌توان میزان

دشت سیرجان با وسعت حدود ۳۷۰۰ کیلومتر مربع در جنوب استان کرمان واقع شده است (شکل ۱)، ارتفاع متوسط آن از سطح دریا ۱۷۷۰ متر و شیب کلی آن به سمت جنوب است. این دشت در محدوده طول جغرافیائی ۵۷° ۵۴' تا ۲۶° ۵۶' و درجه شرقی و عرض جغرافیائی ۴۷' ۲۸° تا ۲۸' ۲۹° و درجه شمالی واقع شده و در راستای شمالغرب- جنوبشرق کشیده شده است. دشت سیرجان از شمال توسط کوههای سرچشمه و از جنوب بوسیله کویر نمک سیرجان محدود شده است. مرز آن در جنوبشرق به تعدادی تپه و کوه کم ارتفاع ختم می‌شود و در شمالغرب نیز تعدادی تپه پراکنده مرز آن با دشت شهربابک را تشکیل می‌دهند.

مواد و روش

در این مطالعه، به منظور بررسی کیفیت آب دشت سیرجان، اطلاعات عناصر بی کربنات، سولفات، کلر، سدیم، منیزیم، کلسیم، pH، هدایت الکتریکی، و آرسنیک در منطقه مورد مطالعه بین سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ از شرکت آب منطقه و آب فاضلاب استان کرمان دریافت و با استفاده از نرم افزار Spss و AqQA و GIS مورد تجزیه و تحلیل واقع شدند. در این مطالعه ۵۸ نمونه مربوط به سال ۹۴ برای ارزیابی عناصر EC، pH و یونهای اصلی از آب کشاورزی (جدول ۱) و ۳۰ نمونه آب شرب برای ارزیابی آرسنیک مورد بررسی قرار گرفته است (جدول ۲). نمودارهای آنالیز خوشه ای، شولر، استیف و ویلکاکس برای تحلیل کیفی سالهای آماری ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ ترسیم و مورد بررسی قرار گرفتند. نمودارهای مورد استفاده، نمودار استیف: از این نمودار جهت ارزیابی تغییرات کیفی آب در یک مکان و در یک دوره استفاده می‌شود (Arvidson, 2006). نمودار استیف از ۴ محور افقی موازی تشکیل شده که یک محور عمودی با ارزش صفر آنها را قطع می‌کند. مقادیر هر کدام از آنیون‌ها و کاتیون‌ها ی اصلی بر حسب میلی‌اکی والان بر لیتر بر روی یکی از محورهای افقی نمایش داده می‌شوند، سطح این نمودارها نیز نماینده‌ی، مدار کل مواد جامد محلول می‌باشد. بدین طریق،

اطلاعات جغرافیایی (GIS) به عنوان ابزاری برای ارائه‌ی تصویری صحیح از وضعیت کیفی منابع آب امری ضروری می‌نماید تا به کمک آن بتوان هر گونه تصمیم‌گیری مدیریتی را که آثار محیط زیستی آن به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم متوجه حوضه آبریز است با آگاهی بیشتری اتخاذ کرد. سامانه اطلاعات جغرافیایی کاربرد فراوانی در پایش و طبقه‌بندی کیفی آب دشت‌ها دانسته و توانایی تحلیل و بررسی اطلاعات در حجم زیاد را فراهم می‌نماید. در این سامانه، با تعیین مراکز جمعیتی، صنعتی و کشاورزی و تخمین بار آلودگی و ترکیب آن با سایر اطلاعات، می‌توان طرحهای مدیریتی مفیدتری را ارائه کرد (Askari Marnani, 2001). ارزیابی کیفیت آب با هدف مناسب بودن آن، برای مصرف شرب و کشاورزی با استفاده از شاخص‌های مختلف انجام می‌شود. یکی از روش‌های متداول برای طبقه بندی و مقایسه انواع آب براساس ترکیب یونی، استفاده از نمودار پایپر و شاخص های کیفی و ویلکاکس و شولر است (غلام دخت بندری و همکاران ۱۳۹۷). از جمله مطالعات صورت گرفته می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: دهقانی و همکاران به ارزیابی آرسنیک در آب زیرزمینی شهر سیرجان و حومه پرداختند آنها به این نتیجه رسیدند که غلظت آرسنیک در آب آشامیدنی شهر سیرجان بیش از حد مجاز آب آشامیدنی است که استفاده از این آب در طولانی مدت ممکن است سبب شیوع بیماری‌هایی مانند سرطان در منطقه گردد (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۴). المدرسی و همکاران با استفاده از مدل‌سازی شولر و به کمک روش درون یابی در محیط GIS به تعیین کیفیت آب شرب پرداختند نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که کیفیت آب شرب از جنوب غربی این دشت به طرف شمال شرقی کاهش پیدا می‌کند (Almodaresi et al, 2015) برزگر با هدف ارزیابی برخی فلزات سنگین به ویژه آرسنیک و تعیین منشأ آنها، به مطالعه آبخوان دشت تبریز پرداختند (Barzegar, et al, 2015).

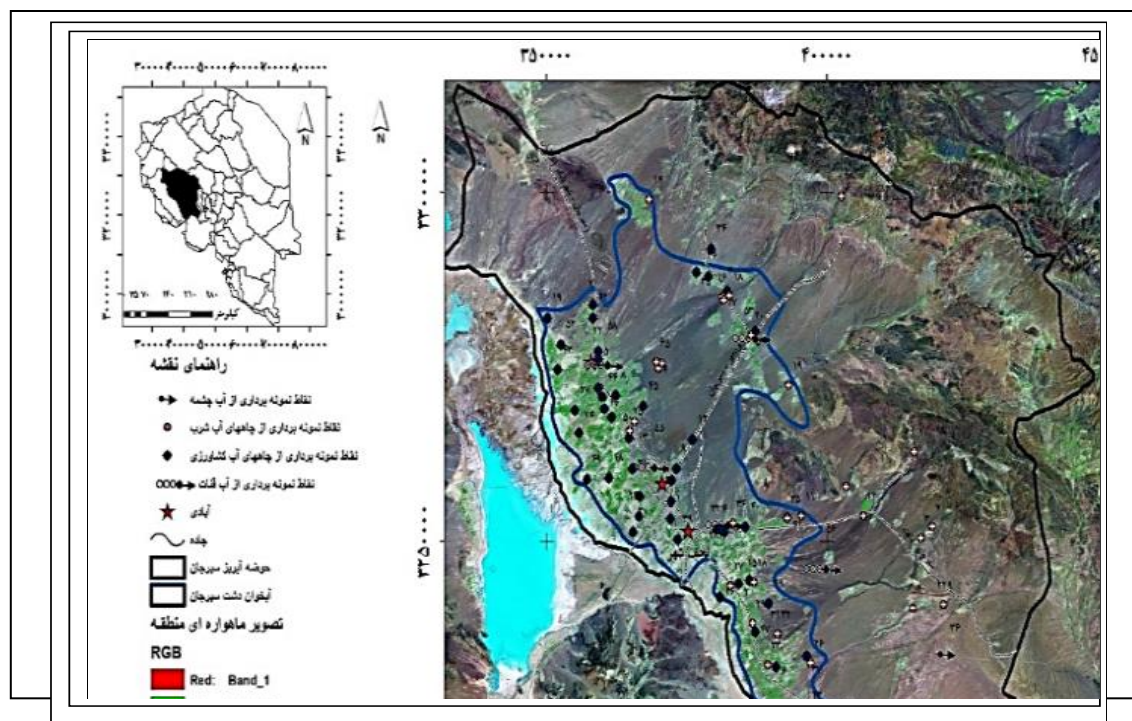
منطقه مورد مطالعه

در مقابل، نمونه‌های خوشه‌های متفاوت به طور کامل از هم مجزا هستند. در ادامه با استفاده از روش درون یابی (روش وزن دهی عکس فاصله (IDW) در محیط GIS، نقشه پهنه بندی pH، EC، کاتیون و آنیون ها، تهیه گردید. در روش وزن دهی عکس فاصله، برای هر یک از نقاط، وزنی براساس فاصله‌ی بین آن نقطه‌ی اندازه‌گیری شده تا موقعیت نقطه‌ی مجهول منظور می‌گردد (Isaaks, 1981). البته این روش بدون توجه به موقعیت و آرایش نقاط، فقط فاصله‌ی یکسانی از نقطه برآورد هستند دارای وزن یکسانی می‌باشند. مقدار عامل وزنی با استفاده از رابطه‌ی زیر محاسبه می‌گردد:

$$Y_i = \frac{D_i - a}{\sum_{i=1}^n D_i - a}$$

که در آن، Y_i : وزن ایستگاه i ام، D_i : فاصله ایستگاه i ام تا ایستگاه مجهول، a : توان وزن دهی است (صالحی و همکاران ۱۳۹۵).

این نمودار امکان مقایسه‌ی کل آنیون‌ها و کاتیون‌ها را نیز فراهم می‌کند (Stiff, 1951). نمودار نیمه لگاریتمی شولر: این نمودار جهت نمایش یونهای اصلی برحسب میلی اکی والان بر لیتر، و برای نمایش اختلاف شیمیایی نمونه‌ها در یک نمودار به کار می‌رود (Schoeller, 1964). روش‌های آماری چند متغیره مانند تجزیه خوشه ای می‌توانند ابزار قدرتمندی برای تحلیل داده‌های هیدروژئوشیمیایی باشند. این روش‌ها می‌توانند برای بررسی داده‌های کیفیت آب مورد استفاده قرار گیرند و تعیین کنند که آیا می‌توان نمونه‌ها را به گروه‌های متمایزی که از لحاظ زمین‌شناسی و آماری معنی‌دار باشند، تقسیم‌بندی کرد (Guler, 2002). محققان زیادی از تجزیه خوشه برای رده‌بندی داده‌های هیدروژئوشیمی استفاده کرده‌اند. خوشه (گروه) را می‌توان با مفهوم پیوستگی درونی و با نزوای بیرونی تعریف کرد. به این مفهوم که نمونه‌های موجود در یک گروه خیلی شبیه به یکدیگر هستند.

شکل ۱- تصویر ماهواره‌ای موقعیت نقاط نمونه برداری دشت سیرجان

بحث و نتایج**تغییرات pH**

نقشه تغییرات pH آب زیرزمینی در شکل ۲ ارائه شده است. براساس آن مقدار pH محدوده ۷/۳ تا ۹ متغیر است. مقدار pH در غرب سیرجان کمتر از ۸/۲ و در شرق آن ۸/۳ تا ۹ می باشد. بنظر می رسد علت بالا بودن pH در این دشت غلبه آنیون ضعیف بیکربنات در بعضی نقاط باشد.

تغییرات EC

در شکل ۳ نقشه تغییرات هدایت الکتریکی آب زیرزمینی در دشت سیرجان ارائه شده است. با توجه به آن، مقدار EC آب از حداقل ۴۷۷ تا حداکثر ۱۹۶۶۰ میکروموس بر سانتیمتر تغییر می کند. بطور کلی EC در جهت جریان آب زیرزمینی افزایش می یابد. در محل فوق سهم سری های شورکننده نئوژن بشدت افزایش می یابد.

تغییرات مکانی یونهای اصلی

براساس شکل ۴ غلظت سولفات در سفره آب زیرزمینی سیرجان در حد ۳۸ تا ۳۰۱۴ متغیر است. غلظت آن در غرب دشت بالاتر است که ناشی از انحلال گچ در سازندهای نئوژن می باشد. شکل ۵ غلظت بیکربناته در سفره آب زیرزمینی را نشان می دهد. غلظت این آنیون در حد ۱۰۲ تا ۲۶۸ میلیگرم در لیتر متغیر است. روند تغییرات به صورت کاهش از مناطق تغذیه به سمت مناطق تخلیه (جنوب) می باشد. علت اثر اشتراک یونی، با انحلال گچ در آب زیرزمینی در جهت جنوب و افزایش غلظت کلسیم، کربنات کلسیم به مرحله اشباع رسیده و رسوب می کند که موجب کاهش غلظت بیکربنات می شود. غلظت کلراید در این دشت در حد ۴۲ تا ۷۴۵۵ میلی گرم در لیتر متفاوت است (شکل ۶). مقدار آن در نیمه شرقی دشت کمتر از ۱۵۰۰ است که به سمت شمالغرب افزایش می یابد. منبع آن انحلال نمک طعام است. غلظت سدیم (شکل ۷) در دشت سیرجان از ۵۷ تا ۳۸۱۸ میلی گرم در لیتر متفاوت است. مقدار آن، مشابه با

کلراید، در نیمه شرقی دشت کمتر از ۱۵۰۰ و در نیمه غربی بیش از آن می باشد. نقشه های هم غلظت کلسیم (شکل ۸) و منیزیم (شکل ۹) نیز مؤید افزایش مقدار آنها به سمت شمالغرب می باشند که به معنی منشأ تبخیری است.

تغییرات مکانی ارسنیک

سازمان بهداشت جهانی، آژانس محیط زیست آمریکا USEPA و استاندارد ملی ایران حداکثر مجاز غلظت ارسنیک در آب آشامیدنی را ۱۰ میکروگرم بر لیتر مشخص کرده اند (تو زنده جانی و همکاران، ۱۳۹۶). مقدار ارسنیک در دشت سیرجان در حد ناچیز تا ۲۱۹/۸ PPb تغییر می کند. غلظت آن در بخش عمده دشت بیش از ۱۰ PPb است و بنابراین برای شرب نامناسب می باشد (شکل ۱۰). با توجه به اینکه مقدار pH در بسیاری از نقاط دشت سیرجان بالا است و لایه های از نوع سری سرخ در زیر رسوبات دوران چهارم قرار دارند به احتمال زیاد منبع اصلی ارسنیک آب زیرزمینی فرایند واجذب از سطح اکسیدهای آهن است.

دندروگرام هیدروشیمیائی

واحدهای سنگی ائوسن که در ارتفاعات شمال دشت گسترش دارند و هم بخش اعظم ماتریکس آبرفت های دشت را تشکیل می دهند از جنس سیلیکات می باشند که در اثر هیدرولیز به کندی کاتیون های Mg ، Ca ، Na ، K را رها می سازند. تأثیر آنها بر کیفیت آب ناچیز است واحدهای سنگی الیگوسن تا پلیوسن رخساره سری سرخ (Red bed) و تبخیری دارند و نقش مهمی در افزایش مقدار املاح محلول و لب شور تا شور شدن آبهای منطقه دارند. آنها هم سنگ کف و هم لایه آبدار می توانند باشند. سایر واحدهای سنگی نقش ناچیزی بر کیفیت آبهای زیرزمینی این منطقه دارند. احتمالاً به علت وجود نمکزار در مجاورت این دشت مقداری ذرات نمک و گچ وارد هوا شده و با انحلال در آب باران بر کیفیت آبهای زیرزمینی منطقه تأثیر می گذارند. به علت خشک بودن آب و هوای منطقه، میزان تبخیر بالاست و به تبع آن غلظت

مقایسه کنیم به این نتیجه می‌رسیم که EC آب ۱۳۱ میکروموس بر سانتی متر افزایش یافته است که رقم قابل ملاحظه‌ای را نشان می‌دهد. علت اصلی آن تهی شدن لایه‌های سطحی حاوی آب شیرین و افزایش نقش لایه های عمقی حاوی املاح بیشتر است. ممکن است آب برگشتی کشاورزی هم نقش داشته باشد.

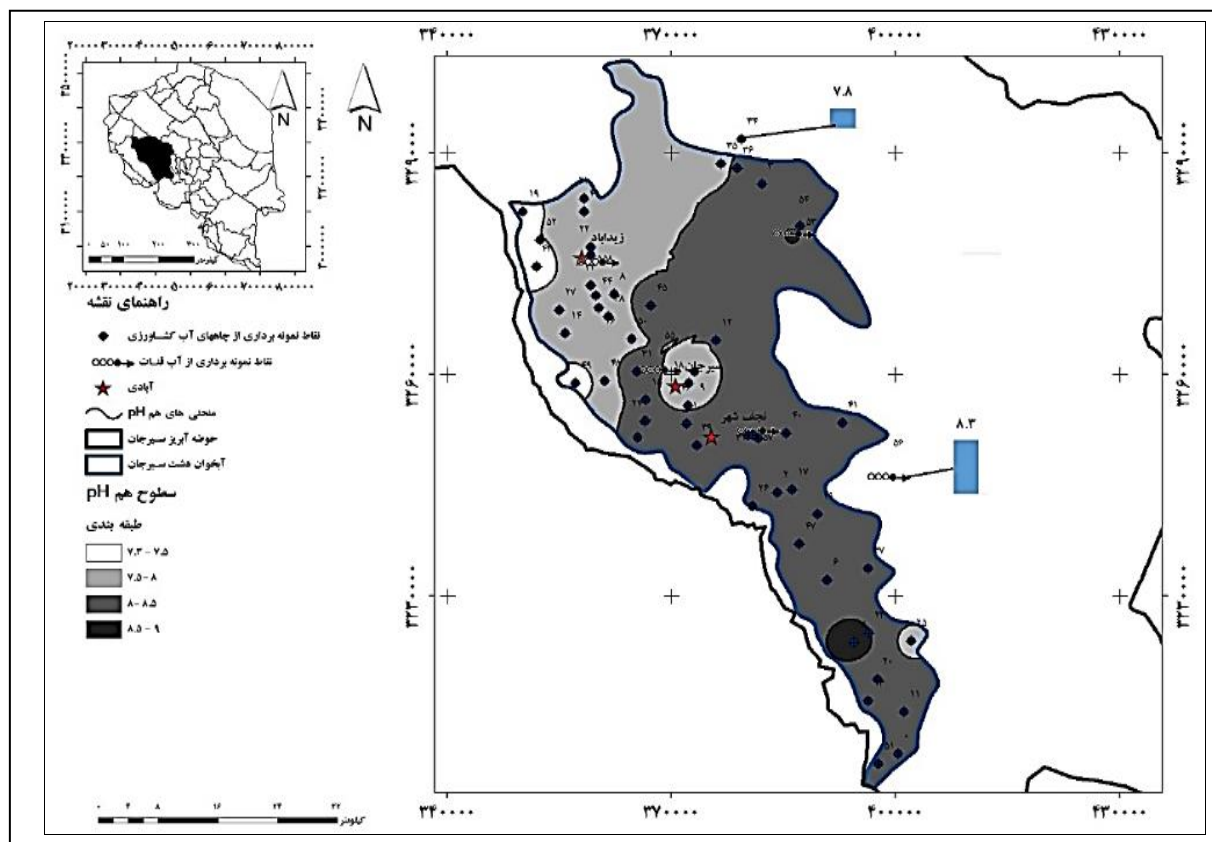
نمودار استیف

در شکل ۱۳ نقشه نمودار استیف آبهای زیرزمینی دشت سیرجان ارائه شده است. شکل این نمودار حاکی از غلبه کلرید سدیم و آب کلروره می‌باشد. با توجه به نمودار شولر (شکل ۱۴) آبهای این منطقه بلحاظ شرب کیفیت متوسط تا کاملاً نامطوبوعی دارند. و با توجه به نمودار ویلکاکس (شکل ۱۵) آبهای این منطقه بلحاظ کشاورزی در تیپ‌های C_4S_4 , C_4S_3 , C_4S_2 , C_3S_3 , C_3S_2 , C_3S_1 , C_2S_1 (عمدتاً شور و خیلی شور) قرار دارند.

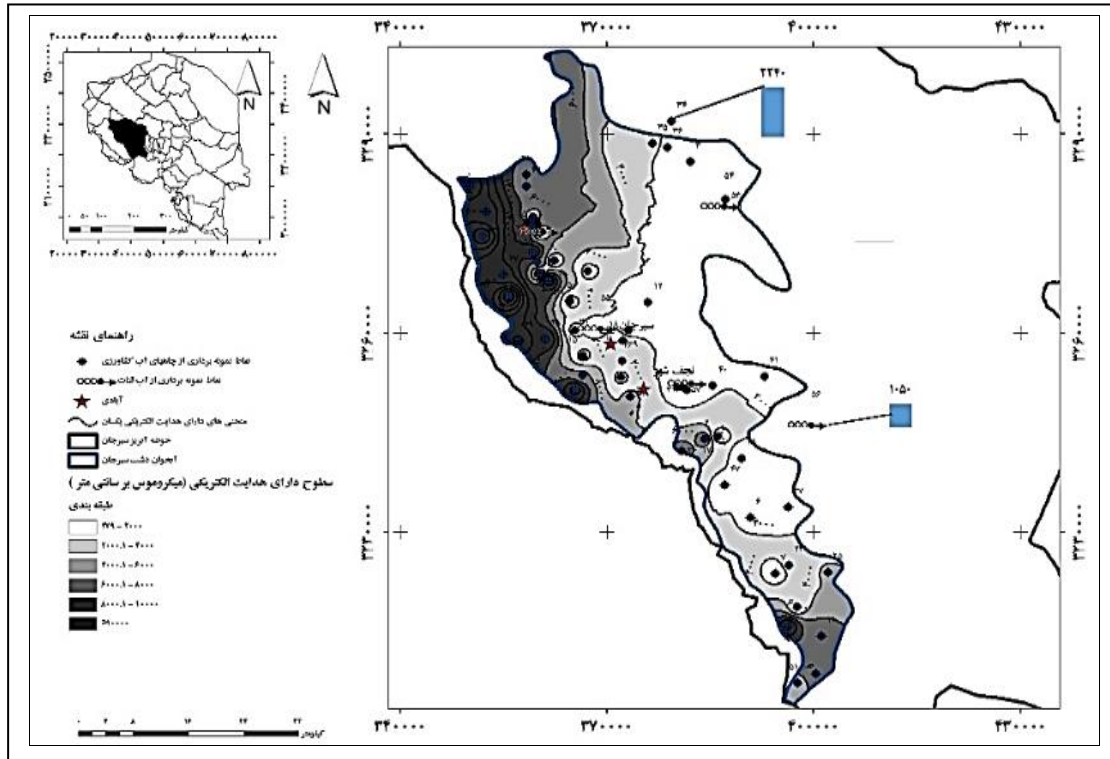
املاح در آبهای منطقه افزایش می‌یابد دندروگرام هیدروشیمیایی آبهای زیرزمینی این دشت (شکل ۱۱) تا حدی معرف تاثیر فرایندهای فوق است.

کموگراف

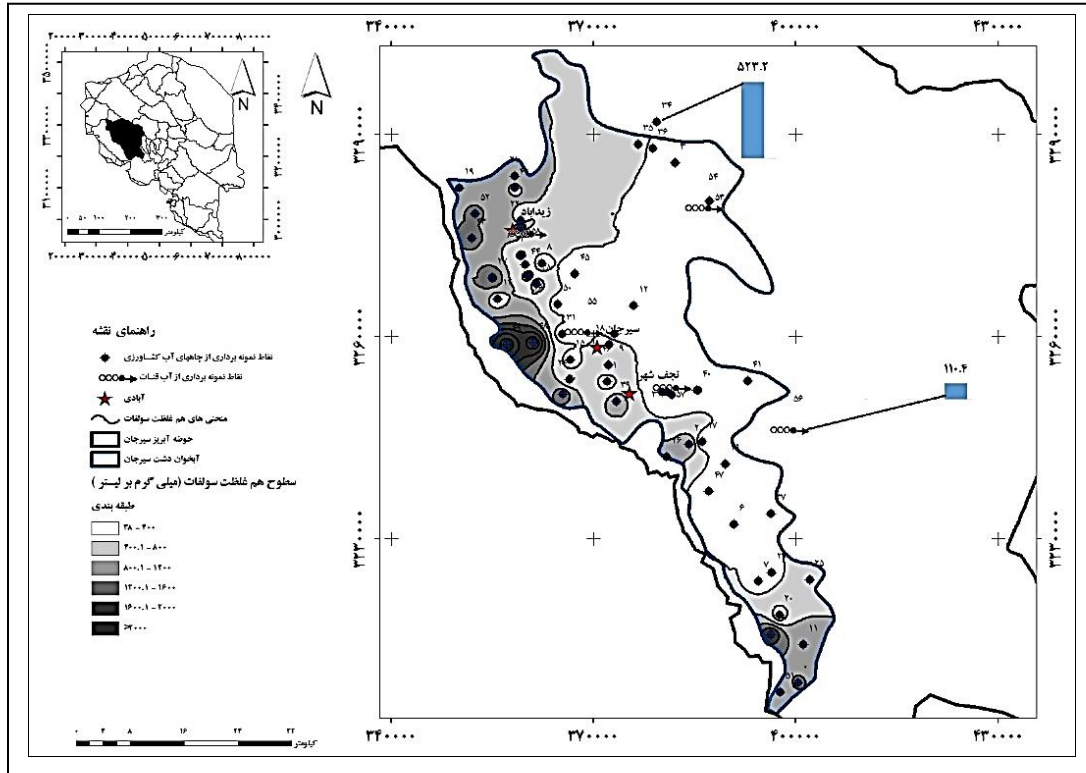
کموگراف دشت سیرجان (شکل ۱۲) تغییرات میانگین هندسی EC آب زیرزمینی این دشت را در محدوده زمانی ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد. با توجه به آن، مقدار هدایت الکتریکی آب زیرزمینی استخراجی بین حداقل ۴۱۲۵ (در سال ۸۱) تا حداکثر ۵۳۵۲ میکروموس (در سال ۹۱) نوسان داشته که به معنی ۱۲۲۷ میکروموس تغییرات است. تغییرات آن قابل ملاحظه و نامنظم ولی در مجموع به صورت افزایشی صورت گرفته اند. در هر حال، اگر رقم سال ۸۱ را که ۴۱۲۵ و رقم سال ۹۴ را که ۵۲۵۶ می‌باشد.

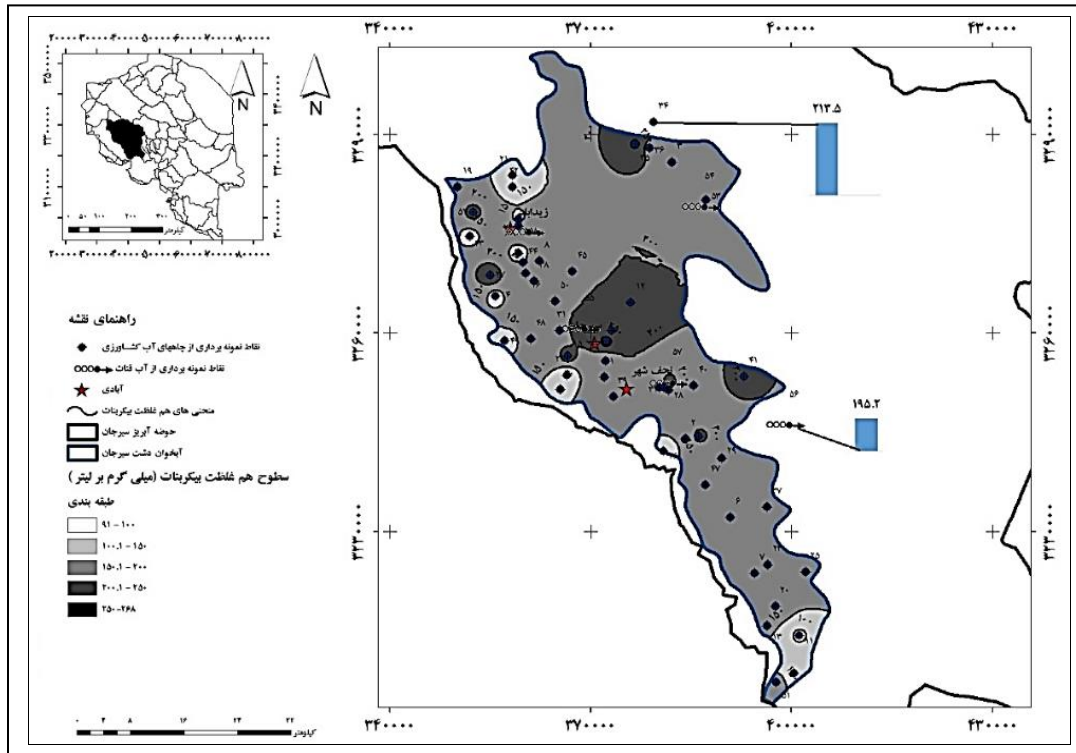
شکل ۲- نقشه pH آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

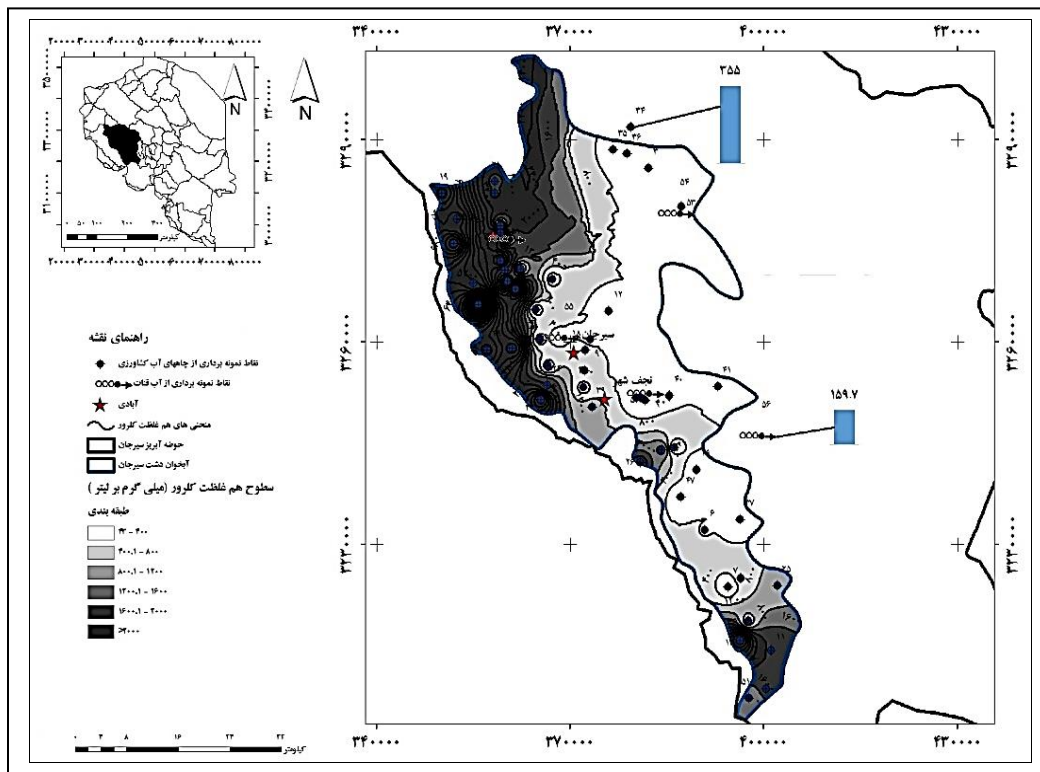
شکل ۳- نقشه EC آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

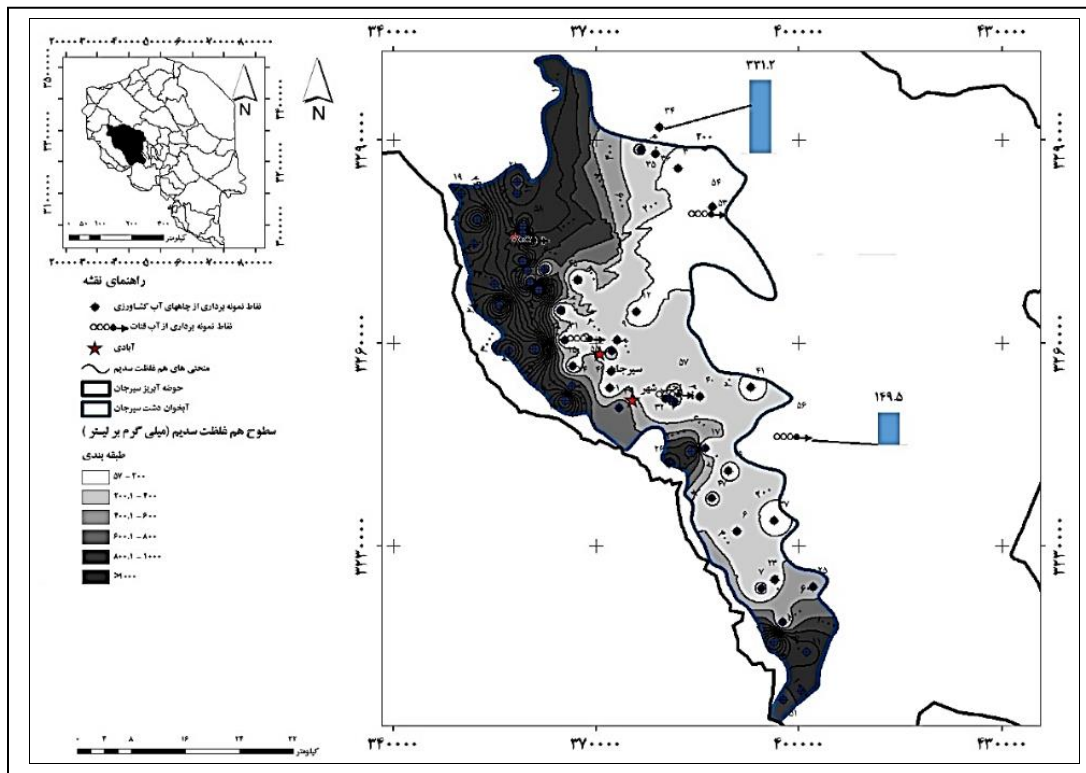
شکل ۴ - نقشه سولفات آبهای زیرزمینی دشت

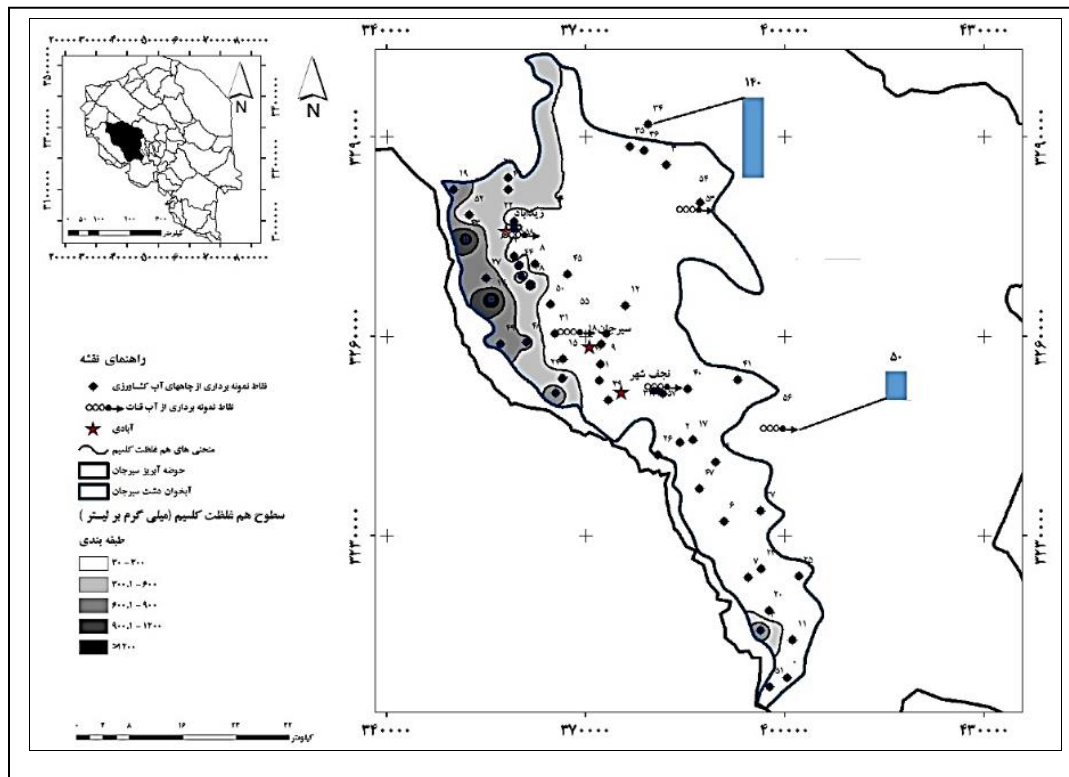
شکل ۵- نقشه بیکربنات آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

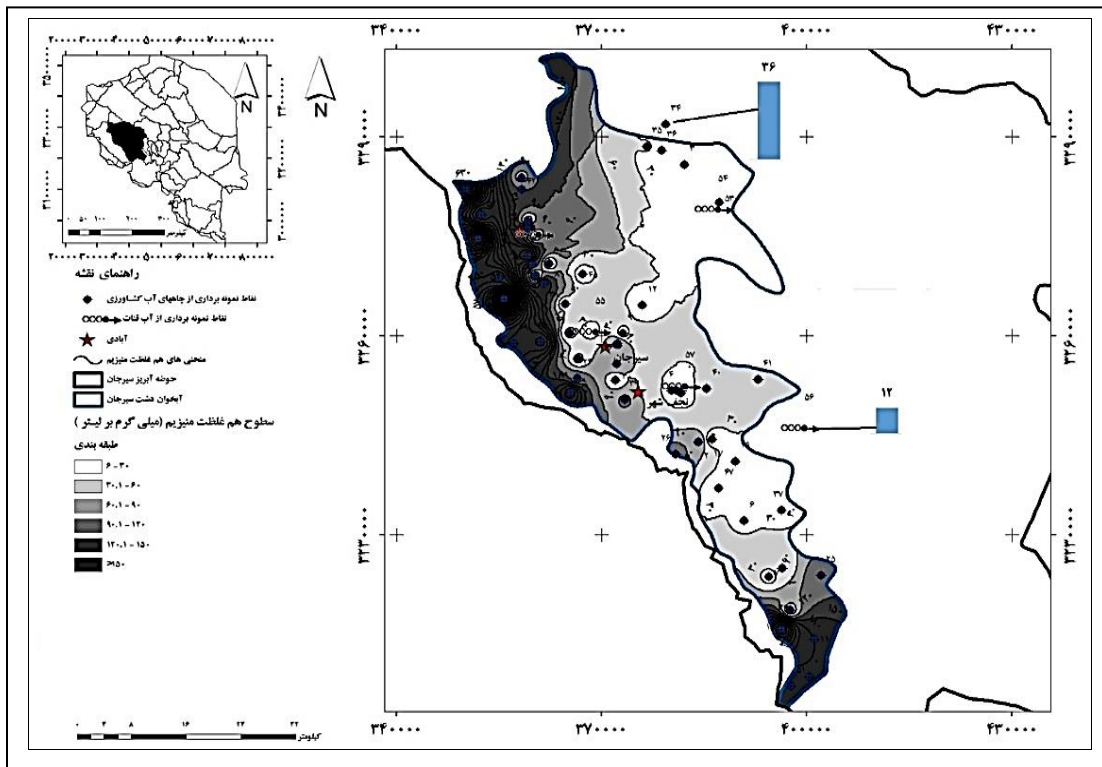
شکل ۶- نقشه کلراید آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

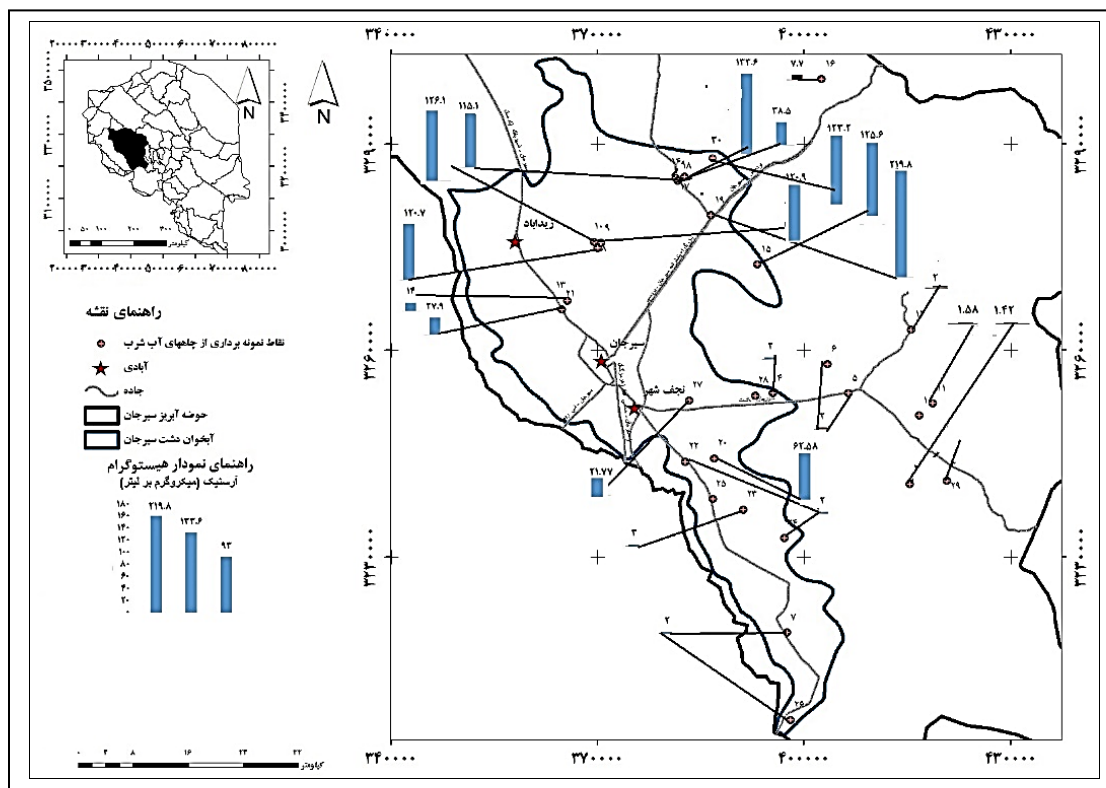
شکل ۷- نقشه سدیم آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

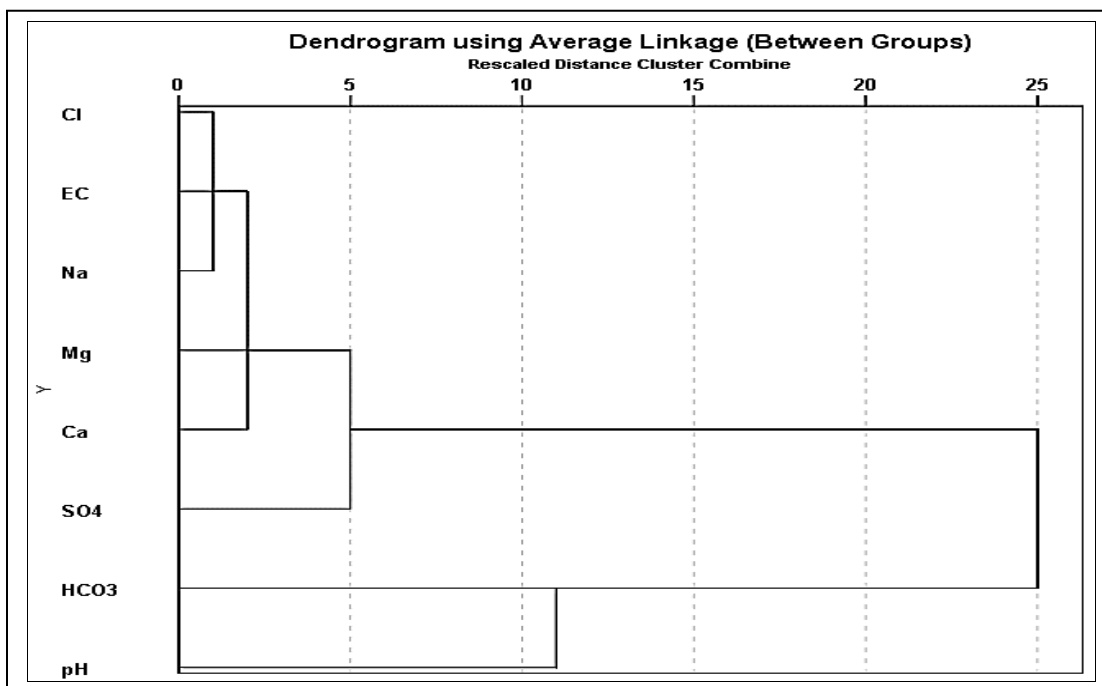
شکل ۸- نقشه کلسیم آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

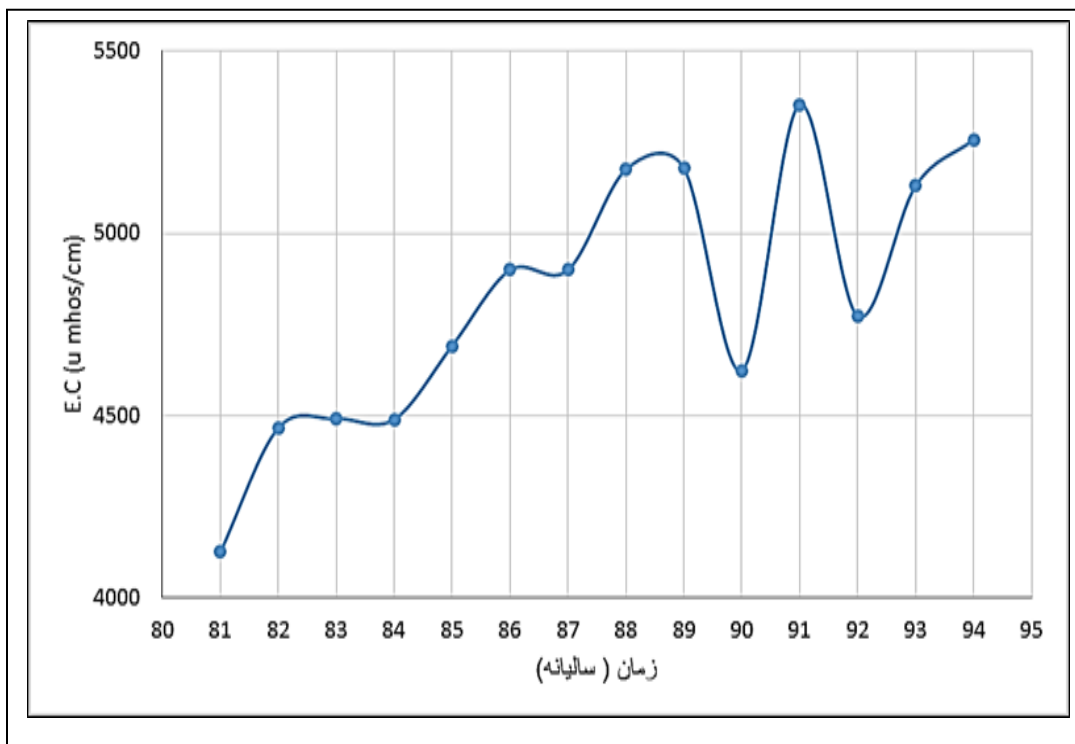
شکل ۹- نقشه منیزیم آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

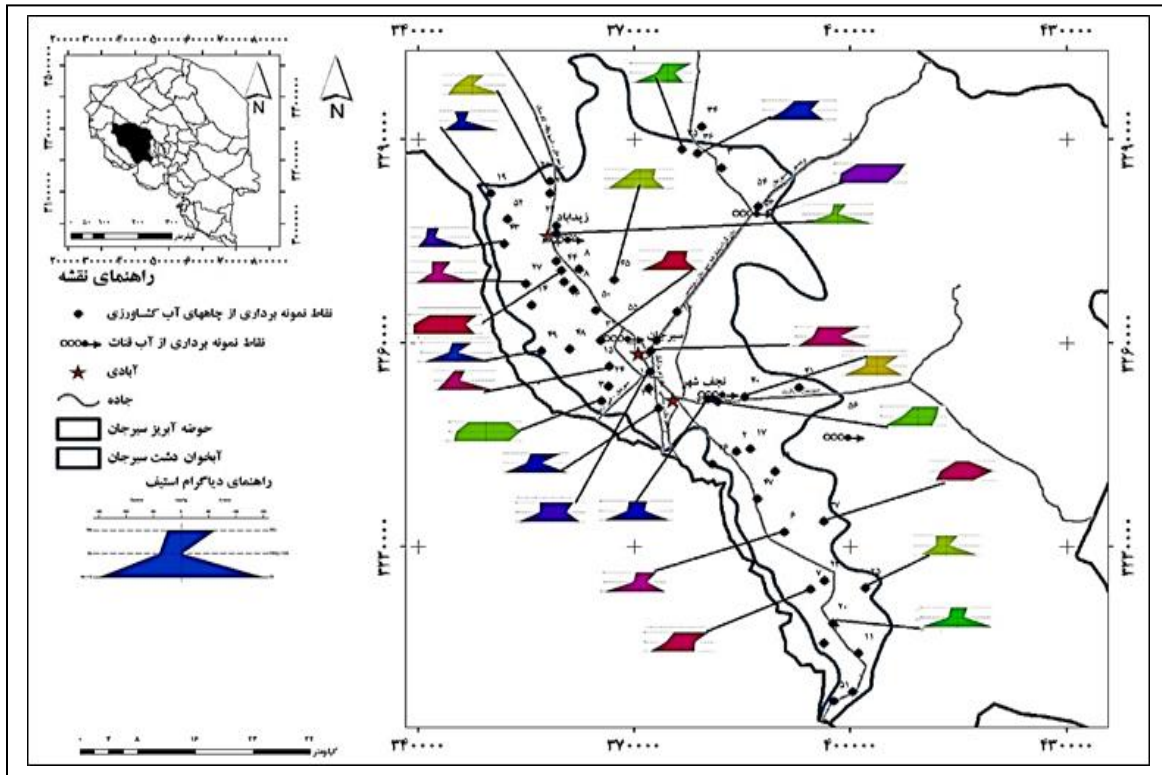
شکل ۱۰- نقشه آرسنیک آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

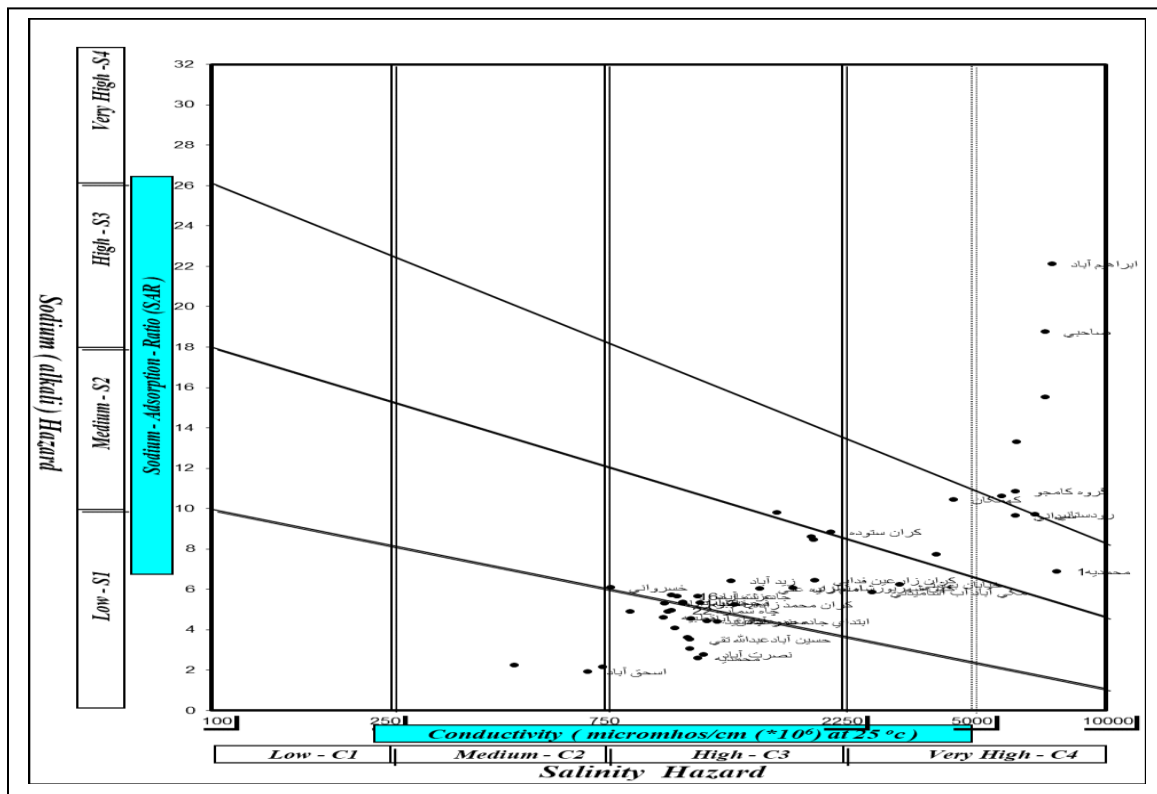
شکل ۱۱- دندوگرام هیدروشیمیائی دشت سیرجان

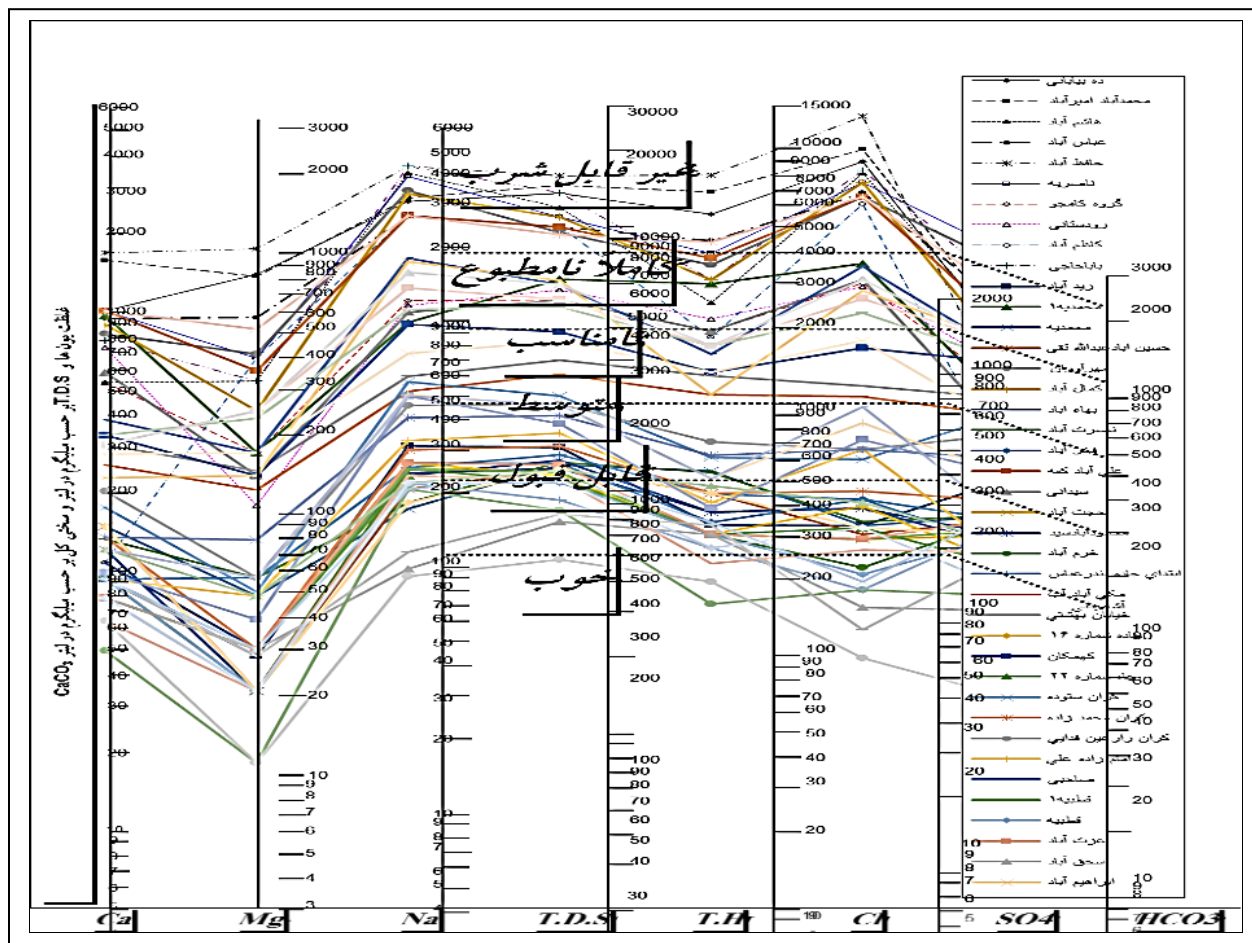
شکل ۱۲- نمودار کموگراف آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

شکل ۱۳- نقشه نمودار استیف آبهای زیرزمینی دشت سیرجان

شکل ۱۴ - نمودار ویلکاکس آب زیرزمینی دشت سیرجان

شکل ۱۵ - نمودار شولر آب زیرزمینی دشت سیرجان

نتیجه گیری

نتایج عمده حاصل از بررسی شرایط کیفی سفره آب زیرزمینی دشت سیرجان نشان داد سازندهای نئوژن که دارای گچ و نمک طعام می‌باشند در بخش‌های زیادی از این دشت در زیر رسوبات کواترنر قرار دارند و عامل مهم افزایش املاح آب زیرزمینی می‌باشند. آب وهوای خشک منطقه از طریق افزایش سهم تبخیر کمک به افزایش غلظت املاح در منابع آب این منطقه کرده است. آب برگشتی کشاورزی، فاضلاب شهر سیرجان و روستاها و شهرک صنعتی سیرجان از مهمترین منابع آلاینده آب در این دشت می باشند. مهمترین فرایندهای تأثیرگذار بر کیفیت آبهای زیرزمینی این

منطقه شامل انحلال تبخیری‌ها، هیدرولیز سیلیکاتها، واجذب از سطح اکسیدها و آلودگی توسط انسان می‌باشد. مقدار EC آب و نیز غلظت تمام یونهای اصلی (منهای بیکربنات) از مناطق تغذیه به سمت پایین دست و نیز از شرق دشت به سمت شمالغرب آن افزایش می‌یابد. مقدار pH آبهای زیرزمینی این دشت در بسیاری از نقاط بالاست، علت احتمالی آن سهم زیاد بیکربنات است. غلظت ارسنیک در بسیاری از مناطق این دشت بالای حد استاندارد (۱۰ PPb) است. در محدوده زمانی ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴ مقدار متوسط EC آبهای زیرزمینی این دشت ۱۱۳۱ میکروموس بر سانتی متر افزایش یافته است.

concentrations with emphasis on arsenic in the Tabriz plain aquifers", Iran. Environmental Earth Sciences No74, pp 297-313.

-Farnham, I., Stetzenbach, K., Singh, A. & Johannesson, K., (2000), "Deciphering groundwater flow systems in Oasis Valley, Nevada, using trace element geochemistry, multivariate", No 32, pp 943-968.

-Guler, C., Thyne, G. D., McCray, J.E. & Turner, A. K., (2002) " Evaluation of graphical and multivariate statistical methods for classification of water chemistry data", Hydrogeology journal, No 10, pp 455-474.

-Hounslow A., (1995), "Water quality data: analysis and interpretation", pp 397
Isaaks, E.H., and Srivastava, R.M, (1981), An Introduction to Applied Geostatistics. New York: Oxford Univ, pp 561.

-Kribek, B., Majer, V., Veselovsk, and Nyambe, I., (2010)- Discrimination of lithogenic and anthropogenic source soils of the central – northern part of the Zambian Copper belt Mining District Explore 104, pp 69-86.

-Mehrotra, P. and Mehrotra, S., (2000)- Pollution of Groundwater by Manganese in Hindon- Yamuna Doab (Noida area) District, Ghaziabad, in proceedings of the International Seminar on Applied Hydrogeochemistry, Annamalai University, pp 106-112.

-Schoeller, H. La., (1964), "classification geochimique des eaux. LASH Publication no. 64, Gen. Assembly of Berkeley". No, 4, pp 16-24.

-Stiff, H. A., Jr (1951), "The interpretation of chemical water analysis by means of patterns". J. Petr. Technology No, 10, pp 15-17.

-Wilcox L.V., (1955) "Classification and use of irrigation waters". Washington, DC. 1955.

-Williams, R., (1982), – Statistical identification of hydraulic connections between the surface of a mountain and internal mineralized zones, Ground Water, 20, pp 466-478.

-توزنده جانی، می.، سفینیان، ع. میرغفاری، ن.، سلیمانی، م. (۱۳۹۶) "ارزیابی احتمال آلودگی آرسنیک در آب زیرزمینی دشت همدان – بهار با استفاده از روش های زمین آماری"، نشریه آب و خاک (علوم و صنایع کشاورزی) ۸۷۴-۸۸۵.

-دهقانی، م.، مهدوی، ز.، عباس نژاد، ا.، رادفر، ش. (۱۳۹۴) "اولین همایش ملی پژوهش های کاربردی در نگهداشت محیط زیست، آب و منابع طبیعی".

- صالحی، ح.، سلیمانی، ل.، ابراهیمی محمدی، ش. (۱۳۹۵) "ارزیابی کیفیت آب های زیرزمینی با استفاده از شبیه AqQA و

تعیین مناسبترین روش پهنه بندی" (مطالعه موردی: شهرستان قروه، استان کردستان)، "مجله مهندسی منابع آب، شماره ۲۹، ص ۳۰-۴۹.

-غلام دخت بندری، م.، رضائی، پ.، غلام دخت بندری، ز. (۱۳۹۷) "ارزیابی کیفیت هیدروژئوشیمیایی آب زیرزمینی حوزه سیاهو، شمال شرق شهر بندرعباس، مجله سلامت و محیط زیست"، فصلنامه علمی پژوهشی انجم علمی بهداشت محیط ایران، شماره ۱ ص ۹۷-۱۱۰.

-نخعی، م. (۱۳۹۱) "مقدمه ای بر آب های زیرزمینی، تهران، آراد کتاب".

-Almodaresi S, A., Derakhshan, Z., Faramarziyan, M., Miri, M., Shokouhi, M.R. (2015) "The Zoning of Groundwater Quality for Drinking Purpose Using Scholler Model and Geographic information System (GIS)". Journal of Community Health Research. No 4, pp 138-147.

-Arvidson, J.D., (2006), "Relationship of forest thinning and selected and selected water quality parameters in the Santa Fe Municipal Watershed, New Mexico. Hydro – science Concentration Water Resources Program, University of New Mexico".

Askari Marnani, S., Chitsazan, M., and Mirzayi, Y., (2001) "Investigation of Water Quality in Firoozabad Sub-Chachment in View of Domestic and Agricultural Usage using GIS". th International Congress on River Engineering, Shahid Chamran University, Iran. No 8, pp 1-8.

-Barzegar, R., Asghari M oghaddam, A. and Kazemian, N., (2015), " Assessment of heavy metals

Hydrogeochemical evaluation, groundwater quality and arsenic concentration of Sirjan plain using GIS and AqQa softwares

Fahimeh Ebrahimi Moghadam^{1*} & Ahmad Abbasnejad²

1-M.Sc., Environmental Geology, Shahid Bahonar University of Kerman

2- Associate Professor, Department of Geology, Shahid Bahonar University of Kerman

Abstract

Water quality assessment is an important step for optimal and proper use of water resources for drinking and selection of suitable and consistent water quality patterns. Therefore, the necessity of studying water quality characteristics in water resource management programs has been highly considered. In this study, the water quality data of Sirjan Plain, were gathered water quality data from 2002 to 2015, were analyzed by AqQA and SPSS software, and then evaluated using Schuler, Wilcox, and Stiff charts, in the next step by the data 2015 from (GIS) system, Interpolation method (IDW) was used to provide water quality zoning maps. The analysis results showed that the water quality, The groundwater piper diagram of the study area has the dominant Na-Cl facies and is grouped to saline waters. According to the Wilcox chart, agricultural water is predominantly saline and highly saline (C3, C4), According to the Schuler diagram, drinking water is of medium to completely unpleasant quality, And in terms of stiff diagrams, groundwater is in the type of sodium chloride and chlorinated water. The concentration of arsenic in many areas of this plain is above the standard. The data of the present study show One of the problems of water resources in Sirjan plain is the high amount of salt and soluble substances, Which shows the great influence of geological formations (evaporation) on groundwater resources and reducing the quality of water resources.

key words: Groundwater quality, arsenic, GIS, AqQa, spss.